

Yeni bin yılın New York'u

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Evet, insanlar oluk oluk, çoluk çocuk Orlando'daki Disney Dünyası köyüne akıyor Amerika'da. Aileler, biraz da aile olmanın rüyasını gerçekleştirmişçesine orayı tavaf etmeye geliyor. Derin bir mutluluk hâkim çevreye. Gerçek olup olmadığını

bilmediğimiz ama insanların öyle kabul ettiği, öyle oynadığı bir oyun bu. İkinci sınıf yemekler, yapay bir 'rüya âlemi'... Demek öyle bir ihtiyaç varmış, böylesine bir yalana kanmak özlemi içindeymişler ki, insanları çekiyor.

Yanlış anlaşılmasın; bu, yeni başlamış bir oyun değil. Disney Dünyası yirmi altı yıl önce kurulmuş. Yapılması için harcanan paranın haddi hesabı yok. Ama düşünün ki, o yatırım bu parayı, yalana inanmak isteyen insanlar aracılığıyla geri ödüyor, üstüne üstlük yatırım yapana kârlar getiriyor. Nedir bu yanılmanın ardında yatan? Bunun tek cevabı kapitalizm ve her şeyi satacağına inanan pazar(lama) zihniyeti. Öyle sanıyorum ki, her şey böyle bir soruyu sormakla sormamak arasında düğümlenmiş duruyor.

Orlando bir yana, birkaç gündür bulunduğum New

York'ta sokaklarda dolaşır ve iki yanımdan akıp geçen 'çılgın kalabalığa' bakarken de aynı şeyi düşünüyorum. Artık kuşquam yok: Modern sonrası dünyanın oyunla, yanılma ile, kandırmacayla bir ilgisi var. Bu, modernitenin oynadığı oyundan daha farklı değil: Onu modernleşme anlayışı yarattı. O da bir büyüdü dünya vaad ediyordu insanlara bu da. Üstelik, modernite o dünyaya ulaşması için insanlara zevki yasaklıyor, onları özveride bulunmaya zorluyordu. Şimdiyse insanlara rüyanın gerçekleştiği söyleniyor. Birisinde soyut ütopya düşüncesi vardı ötekinde ütopyanın gerçekleştiği kabul ediliyor.

Bu açıdan bakınca Amerika gibi toplumlarda tarihin sonu tezinin neden bunca ilgi gördüğü anlaşılıyor. Geçen yıllarda geldiğimde Arthur Miller'ın, savaş sonrası toplumunun sıkıntılarını yansıttığı oyunu 'Saticının Ölümü'nün 50. yıldönümüydü. Şu sıralar Edward Albee'nin ve Truman Capote'nin tanınan kitapları için aynı kutlamalar yapılıyor. O kitaplar bugünkü Amerikan bilincinin kurucu metinleriydi. Bugün acaba o kitaplarda anlatılan tipler hâlâ bu toplumda mevcut mu diye düşünüyor insan. Sokaklarında, neredeyse kaldırım kenarlarından para ve refah akıyor şu sıralar Amerika'da. 'New York ülkesi' artık ve gerçekten başka

bir binyılı, yüzyılı yaşıyor. Onu bugüne taşıyan teknoloji çizgisi yarını da belirleyecek muhtemelen. O zaman da işte o soru akla geliyor: Yarın var mı ve nasıl olacak?

Gene oraya geleyim: Bu soru aslında moderniteyi içine iyice sindirmiş, her şeye evrimci, ilerlemeci bir açıdan bakan bilinçlerin sorusu. Oysa, bir yanılla toplum hiç böyle bir şeyle ilgilenmiyor. Yeni açılan barlar, kulüpler, lokantalar, her gün bir yeni ismin belirleyici olduğu moda dünyası New York'u bir tiyatro sahnesine çeviriyor. İnsanlar da orada bulunmaktan ve rollerini oynamaktan son derece mutlu. O zaman anlıyor insan Orlando'nun yaşanan gerçeğin ya da gerçek dışının sadece bir çeşidi olduğunu.

Başkan seçememe huzursuzluğuna rağmen New York, patlamış bir volkan telaşıyla yaklaşan Şükran Günü'ne hazırlanıyor ve hemen onun ardından gelecek yılbaşı telaşı insanları sarıp sarmalamış durumda. Fakat işin garibi umulan gerçekleşmedi. Binyılın 'gerçek' ilk yılı kavramı kimsenin umrunda değil. Bu, herhalde, New York'luların ve Amerikalıların yepyeni bir binyılı çok zaman önce başlattıklarını yaşadıklarını düşündükleri için böyledir. Bunda da yanılmıyorlar! Zaten, 21. yüzyıl New York'ta ucuz giyim kuşam eşyası satan bir yerin adı ve benim bildiğim mağaza son 20 yıldır açık.